

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **K. D.**, zast. JUDr. Janou Vlasákovou, advokátkou, se sídlem Legionářská 194, Kuřim, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 4. 2007, č. j. 22 Cad 228/2006 – 29,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 19. 4. 2007, č. j. 22 Cad 228/2006 – 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 15. 9. 2006, č. X, žalovaná zamítla žádost žalobce o plný invalidní důchod. Toto rozhodnutí napadl žalobce žalobou, v níž popsal své choroby, uvedl, které léky trvale užívá, a konstatoval, že jím uváděné skutečnosti odůvodňují nárok na plný invalidní důchod. Po opatření posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí Krajský soud v Brně nařídil jednání na 19. 4. 2007 v 10,30 hodin. Na nařízení jednání žalobce reagoval podáním (došlo soudu dne 16. 4. 2007), v němž mimo jiné uvedl, že žádá soud, aby byl před vynesením rozsudku vyslechnut.

Jak vyplývá z protokolu o jednání, žalobce jednání přítomen nebyl. V odůvodnění rozsudku, jímž byla žaloba zamítnuta a jenž je napaden kasační stížností, Krajský soud v Brně k otázce neúčasti žalobce na jednání uvedl: „*Žalobce nebyl přítomen jednání krajského soudu v Brně konaném dne 19. 4. 2007, neboť nepožádal o zajištění eskorty. Soud proto jednal v jeho nepřítomnosti.*“

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, a to podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá, že mu nebylo umožněno účastnit se jednání posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí a že s jejím posudkem nebyl seznámen. Dále namítá, že mu nebylo ani umožněno účastnit se jednání Krajského soudu v Brně, přestože o účast na jednání požádal. Z těchto důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná konstatuje, že se ztotožňuje s právním názorem, který krajský soud vyslovil v napadeném rozsudku.

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Stěžovatelem se výslovně v kasační stížnosti dovolává vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. V této souvislosti Nejvyšší správní soud uvádí, že tvrzené důvody kasační stížnosti soud posuzuje podle jejich obsahu, a nikoliv podle formálního označení. Pokud jsou ze znění kasační stížnosti její důvody seznatelné a odpovídají zákonným kasačním důvodům, není rozhodující, že stěžovatel sám podřadil kasační důvody k jednotlivým zákonným ustanovením nepřesně. Stěžovatel uplatnil důvod spočívající v kvalifikované vadě řízení před správním orgánem, nicméně z obsahu kasační stížnosti, v níž vytyká vady řízení před krajským soudem (neumožnění účastnit se jednání posudkové komise, neseznámení s posudkem, neumožnění účastnit se jednání před soudem), vyplývá, že obsahově spadají stěžovatelem uplatněné důvody pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. stěžovatel se dovolává nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí spočívající v tzv. jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Ostatně, i kdyby tak stěžovatel výslovně neučinil musel by Nejvyšší správní soud bez dalšího k této vadě přihlédnout ex offio, jak mu ukládá citované ustanovení § 109 odst. 3 ve spojení s ustanovením § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, neboť napadený rozsudek Krajského soudu v Brně je nepřezkoumatelný pro tzv. jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Podle čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod *každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.*

Podle čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.) *každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.*

Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. *ke projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli ke přípravě alespoň deset pracovních dnů. O jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení.*

Z přípisu stěžovatele, který došel Krajskému soudu v Brně dne 16. 4. 2007, je nepochybné, že požádal-li uvedený soud, aby byl před vynesením rozsudku vyslechnut, vyjádřil tím i zcela zřetelně vůli se jednání před soudem (nařízeného na 19. 4. 2007) účastnit. Krajskému soudu přitom muselo být známo že se stěžovatel v té době nacházel ve Vazební věznicí Brno. Tuto skutečnost stěžovatel krajskému soudu sdělil v podání na č. l. 11, které tomuto soudu došlo

dne 12. 12. 2006. Z neznámého důvodu ovšem krajský soud korespondenci určenou stěžovateli i nadále směřoval do místa jeho předchozího pobytu – Věznice Kuřim, a to včetně předvolání k jednání. Přesto se předvolání k jednání podařilo stěžovateli doručit (doslat), byť s několikadenním zpožděním. Za situace, kdy stěžovatel byl omezen na osobní svobodě a kdy trval na projednání věci ve své přítomnosti, bylo plně v rukou soudu učinit příslušná opatření vedoucí k zabezpečení jeho ústavně garantovaných práv, tj. především zajistit mu na termín jednání eskortu.

Krajský soud v Brně svým postupem porušil právo stěžovatele garantované v čl. 38 odst. 2 Listiny, podle něhož má každý právo mimo jiné na to, aby jeho věc byla projednána veřejně a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

Ústavní soud opakovaně judikuje tak, že každý, kdo je účastníkem řízení před soudy, má právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudy) osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jeho přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže soud přítomnost účastníkům řízení neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva účastníka řízení, daného čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. např. sp. zn. I. ÚS 310/97, sp. zn. II. ÚS 145/02, sp. zn. I. ÚS 560/03, sp. zn. I. ÚS 819/07).

Účast na jednání vytváří předpoklady pro to, aby účastník řízení mohl realizovat svá práva plynoucí z čl. 38 odst. 2 Listiny, jakož i samozřejmě z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tj. především právo být přítomen projednání své vlastní věci a vyjádřit se jak ke všem důkazům, tak i k jakýmkoliv dalším procesně relevantním informacím (viz princip kontradiktornosti; srov. např. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 7. 2002 ve věci Meftah a další proti Francii: „*Právo na kontradiktorní řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 tak, jak je interpretováno judikaturou Soudu, v principu implikuje právo procesních stran na to, aby byly seznámeny a mohly se vyjádřit ke každému dokumentu či připomínce předloženým soudci s cílem ovlivnit jeho rozhodnutí.*“). Konečně je zapotřebí poukázat rovněž na čl. 96 odst. 2 Ústavy, podle něhož je jednání soudu ústní a veřejné s tím, že výjimky z tohoto pravidla může stanovit pouze zákon.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud připomíná, že i kdyby stěžovateli nebylo upřeno právo účastnit se jednání před soudem (a práva s tím související), bylo by lze v postupu krajského soudu identifikovat jiné pochybení, totiž to, že stěžovateli v rozporu s § 49 odst. 1 s. ř. s. nebyla k přípravě na jednání poskytnuta lhůta alespoň deseti (celých) pracovních dnů. Bylo-li předvolání k jednání stěžovateli doručeno dne 6. 4. 2007, konalo-li se jednání dne 19. 4. 2007 a byly-li dny 7. 4., 8. 4., 9. 4., 14. 4. a 15. 4. 2007 dny pracovního volna, měl by stěžovatel k přípravě na jednání toliko sedm pracovních dnů. Takový postup ovšem opomíjí konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, když již v rozsudku ze dne 31. 5. 2004, č. j. 7 Ads 41/2003 – 50, (publ. pod č. 323/2004 Sb. NSS) bylo řečeno, že *jestliže účastník, jemuž byla k přípravě na jednání poskytnuta lhůta kratší deseti pracovních dnů (§ 49 odst. 1 s. ř. s.), neprohlásil, že tato lhůta je dostačující, soud nemůže jednat a vydat rozhodnutí, ale musí nařízené jednání do uplynutí zákonem stanovené lhůty odročit. Nepostupuje-li tak a ve věci rozhodne, je vydané rozhodnutí zatíženo vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.*

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů rozhodnutí Krajského soudu v Brně podle § 110 odst. 1 s. ř. s., za použití § 109 odst. 3 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm krajský soud rozhodne vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), tedy zejména zopakuje jednání a stěžovateli umožní zúčastnit se jej, tj. bude-li

toho třeba, zajistí mu eskortu. Rovněž tak stěžovatele předvolá k jednání tak, aby měl k přípravě alespoň deset pracovních dnů.

Ostatními námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné z důvodu tzv. jiné vady řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 109 odst. 3 část věty za středníkem s. ř. s.), není možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovému rozhodnutí, jestliže výsledkem zákonného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.) i o odměně ustanoveného zástupce.

Úplným závěrem Nejvyšší správní soud upozorňuje, že formulaci, již Krajský soud užil ve svém přípisu stěžovateli ze dne 2. 4. 2007, spolu s nímž byl stěžovateli zaslán opis posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, a která zní: „*Po seznámení s obsahem a posudkovým závěrem PK MPSV ČR sdělte obratem nejpozději do data nařízeného jednání písemně k této spisové značce, zda žalobu berete zpět a navrhujete zastavení řízení.*“, nepovažuje za úplně vhodnou, neboť by mohla být vykládána i jako implicitní výzva (či nátlak) k zpětvzetí žaloby, a taková – byť i zhora nepodložená – interpretace by mohla podlamovat důvěru v soudnictví jako instituci zaručující spravedlnost a vzbuzovat pochybnosti o nestrannosti soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. ledna 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu